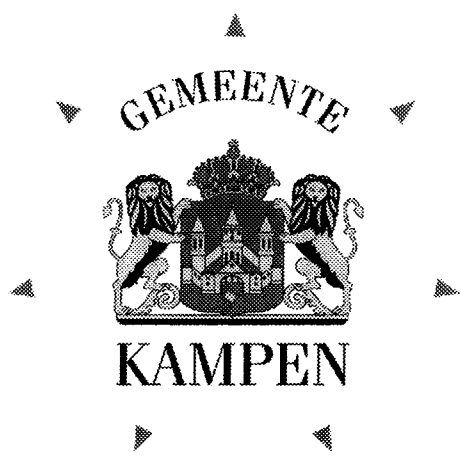
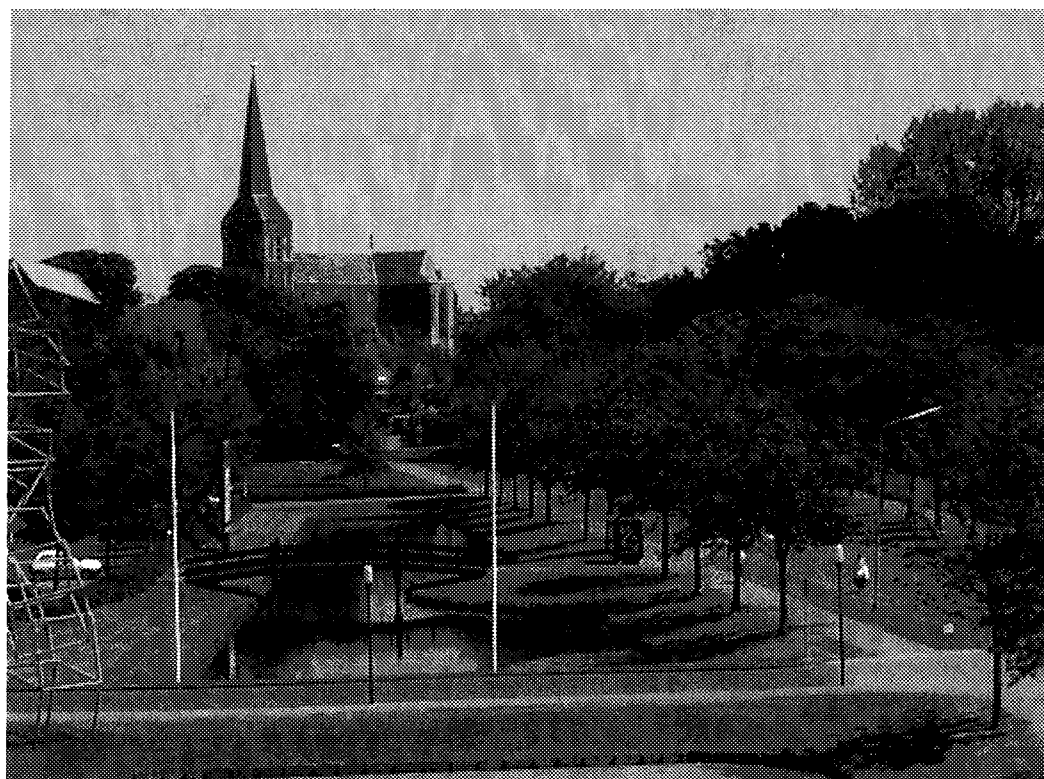

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

GEMEENTE KAMPEN

2011-2014

Kampen, 16 augustus 2011

1. INLEIDING

Financiële verordening

In de financiële verordening 212 van de gemeente Kampen is bepaald dat het College eens in de vier jaar aan de Raad een nota onderhoud kapitaalgoederen aanbiedt. De nota geeft inzicht in het beleid en de kosten van het onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen. Zij behandelt in ieder geval de kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Aan de orde komen:

- het beleidskader en de beleidsvisie (het minimale en gewenste kwaliteitsniveau in samenhang met het onderhoudsniveau);
- de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
- de normkostensystematiek en het meerjarig budgettair beslag.

Kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn duurzame productiemiddelen nodig om de gemeentelijke diensten te kunnen leveren. Het gaat om goederen waarvoor investeringen nodig zijn en die daarna regelmatig onderhoud vergen.

Tot de gemeentelijke kapitaalgoederen worden gerekend wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken als bruggen, kademuren en viaducten, verkeersmaatregelen, watergangen en havens, natuurterreinen, openbaar groen, speel-terreinen, riolering, begraafplaatsen en gemeentelijke gebouwen.

Onder de onderhoudskosten vallen alle kosten die in de gemeentelijke begroting worden toegerekend aan het product zoals personeelskosten (ook van de binnendienst en de doorberekende overheadkosten), materiaalkosten, onderhoudskosten en kapitaalslasten.

Ambitieniveau

In het onderhoud van kapitaalgoederen zijn verschillende gradaties mogelijk. Landelijk is een indeling in 5 niveaus gangbaar, oplopend van zeer laag, via laag,

basis, hoog naar zeer hoog. De 5 onderhoudsniveaus zijn uitgeschreven in normen en met foto's verduidelijkt. De gemeente Kampen liet in 2003 ingenieursbureau Oranjewoud uit Heerenveen een kwaliteitscatalogus BOR opstellen, aansluitend bij de landelijke classificatie in 5 onderhoudsniveaus. Met deze kwaliteitscatalogus stelde de Raad ambities vast voor het onderhoud van de kapitaalgoederen van de gemeente Kampen.

De ambitieniveaus van de gemeente Kampen zijn door de Raad vastgesteld op 16 december 2004 (openbaar groen), 26 mei 2005 (wegen) en op 21 augustus 2008 (civiele kunstwerken). De gemeente wenst het onderhoud van al haar kapitaalgoederen te hebben op een basis-niveau met voor de centrum-locaties als binnenstad en winkelcentra een hoog niveau. In de praktijk hanteert de gemeente de normen als minimum-eisen. Het onderhoud is in zijn algemeenheid naar behoren maar de gemeente streeft naar een "stevige basis". Zij heeft als ambitie een aantrekkelijke, veilige en leefbare openbare ruimte (Coalitie-programma 2010-2013).

Relatie met provinciaal begrotingstoezicht

Zoals vermeld is deze nota voorgeschreven uit hoofde van de financiële verordening 212 van de gemeente. De bepalingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn mede leidend voor de vormgeving van het provinciaal toezicht op de gemeentelijke begroting.

In 2011 werd in het overleg met de provincie over de goedkeuring van de gemeentelijke begroting geconstateerd dat de door de gemeente in haar begroting en perspectiefnota's gebruikte terminologie van "achterstanden in onderhoud" bij de toezichthouder tot misverstanden leidde. Daarbij was het standpunt van de provincie dat een achterstand in onderhoudsbudgetten wijst op een feitelijke onderhoudsachterstand. Daarmee kan sprake zijn van kapitaalvernietiging door de gemeente en dus ontoereikend financieel beheer waardoor er geen sprake kan zijn van een structureel sluitende meerjarenbegroting. Dit kan reden zijn de goedkeuring te onthouden aan de gemeentelijke begroting.

Om die reden is het goed te constateren dat deze nota tot de conclusie leidt dat de gemeente Kampen haar beheer op orde heeft. Zij zit qua onderhoud op een

basisniveau met een streven naar meer. Daarmee is dus, waar zij in haar perspectiefnota's of begrotingen rept over achterstanden in onderhoud, nadrukkelijk geen sprake van een absoluut tekortschieten in haar wettelijke taken en verantwoordelijkheden maar van het uitdrukking geven aan haar ambitieniveau.

Indeling nota

In deze nota wordt de indeling aangehouden van de jaarlijkse paragraaf onderhoud kapitaalgoederen uit de programmabegroting en de jaarverantwoording. Per kapitaalgoed wordt een omschrijving gegeven, het beleid en de ambitie uiteengezet en de gerealiseerde kwaliteit, de kosten en de ontwikkelingen toegelicht.

2. WEGEN

Omschrijving

Onder het product wegen valt het onderhoud aan de wegen buiten de bebouwde kom met hun bermen, het onderhoud aan de wegen binnen de bebouwde kom, het straatvegen en de bestrijding van onkruid op verharding.

De gemeente Kampen onderhoudt 289 ha wegen. Hiervan ligt 85 ha buiten de bebouwde kom (veelal asfalt) en 204 ha binnen de bebouwde kom. Tabel 1.

	buiten	binnen de kom
asfalt	739.000	454.000
klinkers	45.000	1.067.000
stoeptegels	6.000	496.000
beton	45.000	6.000
overige verhardingen	11.000	16.000
	-----	-----
totaal	846.000	2.039.000 m ²

Tabel 1. Oppervlakte wegen naar type wegverharding (m²), mei 2010.

De openbare wegen op de Melm, het Kampereiland en de Mandjeswaard zijn sinds oktober 2007 eigendom van Kampereiland Vastgoed NV, maar sindsdien wel in onderhoud bij de gemeente gebleven.

Straatvegen gebeurt binnen de bebouwde kom met een zekere frequentie. Buiten de bebouwde kom wordt alleen geveegd daar waar nodig is. Het vuil is overwegend zand. In de herfst worden in boomrijke straten extra veeggronden gedaan. Daarnaast veegt de gemeente zwerfvuil in de binnenstad en in winkelcentra, na de markt en bij evenementen. Ook veegt zij rond ondergrondse verzamel-systemen en bij glascontainers. Het vegen gebeurt met veegmachines en met de hand. De gemeente veegt ongeveer 72 ha verharding.

Tweemaal per jaar verwijdert de gemeente onkruid op alle klinkerwegen en stoepen binnen de bebouwde kom. Van de klinkerwegen behandelt zij een strook van 1,5 meter aan weerszijden van de weg. Totaal betreft de onkruidverwijdering 105 ha per ronde.

Het verwijderen van onkruid gebeurt door bespuiting met roundup evolution met het werkbare bestanddeel glyfosaat. Sinds 2007 spuit de gemeente volgens de methode duurzaam onkruidbeheer op verhardingen (DOB, College 4 juni 2007). Het spuiten gebeurt alleen daar waar onkruid staat, niet bij wind, niet bij regenachtig weer en niet langs open water. Door steeds verfijndere machines neemt het gifgebruik steeds verder af (tabel 2).

2006	580 liter roundup evolution
2007	322
2008	235
2009	227
2010	160

Tabel 2. Verbruik roundup evolution (liters) voor bestrijding onkruid op verharding.

Wettelijk kader

Er bestaan geen wettelijke minimum eisen aan het wegenonderhoud. De wegbeheerder heeft een zorgplicht. Wegen horen in een goede staat te verkeren (Wegenwet 1930).

Beleid

De gemeente wenst al haar wegen kwalitatief goed ingericht, schoon en veilig te hebben (programmabegroting). Het door de Raad gewenste onderhoudsniveau voor alle wegen is basis. De kwaliteit is gericht op instandhouding op langere termijn. Er horen geen achterstanden te worden opgebouwd. Voor de bestrijding van onkruid op verharding is de ambitie van de gemeente overal "hoog" (Raad 26 mei 2005).

Beeld

De gemeente Kampen heeft een jaarlijkse cyclus van inspecteren van klinker- en asfaltwegen voor het opstellen van het onderhoudsprogramma. De tabellen 3, 4 en 5 tonen de inspectiegegevens van 2010.

	Goed	Matig	Slecht
Rafeling	95	3	2
Dwarsonvlakheid	99	1	
Oneffenheden	95	4	1
Scheurvorming	91	3	6
Randschade	86	3	11

Tabel 3. Kwaliteit asfaltwegen zonder slijtlaag 2010 in percentages.

	Goed	Matig	slecht
Rafeling	86	5	9
Dwarsonvlakheid	99	1	
Oneffenheden	97	3	
Scheurvorming	64	6	30
Randschade	66		34

Tabel 4. Kwaliteit asfaltwegen met slijtlaag 2010 in percentages.

	Goed	Matig	Slecht
Dwarsonvlakheid	97	2	1
Oneffenheden	44	49	7

Tabel 5. Kwaliteit klinkerwegen 2010 in percentages.

Bij de laatste 4-jaarlijkse externe schouw in 2008 naar de algehele kwaliteit van de openbare ruimte constateerde ingenieursbureau Oranjewoud voor wegen overal het gewenste basisniveau. In het buitengebied en op de industrieterreinen nam het bureau zelfs kwalitatief betere wegen waar dan nodig was voor een basisniveau. De totaalindruk van alle wegen was "een stevige basis" met rapportcijfer 7,2. Uitgesplitst waren er wel verschillen. Oranjewoud constateerde voor rijbanen van klinkerwegen zowel lage, basis als hoge niveaus. De fietspaden

scoorden een hoog niveau. Voetpaden hadden een constant basis-niveau maar parkeerstroken van asfalt scoorden laag.

In zijn schouw in 2008 keek Oranjewoud niet specifiek naar de straatveegkwaliteit. Een indirecte indicatie voor de kwaliteit is het aantal meldingen over vegen via het gemeentelijk Servicemeldpunt. Tabel 6 toont een overzicht:

2007	260 meldingen over straatvegen
2008	126
2009	190
2010	184

Tabel 6. Aantal meldingen bij Servicemeldpunt over straatvegen.

De meldingen betreffen overwegend meldingen over bladafval in het najaar.

Betreffende de hoeveelheid onkruid op verharding trof Oranjewoud in 2008 overal weinig onkruid aan. De totaalindruk was hoog, overeenkomstig de ambitie van de Raad. Het beeld wordt bevestigd door het Servicemeldpunt. De gemeente krijgt jaarlijks slechts een enkele melding over onkruid op verharding.

Kosten

Onderhoud aan wegen gebeurt op basis van een grove meerjarenplanning met een verfijning per jaar. De meerjarenplanning is op basis van verwachte levensduur van de verhardingen in combinatie met rioolgegevens en bekende andere werkzaamheden aan de weg. De verfijning wat daadwerkelijk wordt uitgevoerd, gebeurt ieder najaar (klinkerwegen) en voorjaar (asfaltwegen) aan de hand van onder andere weginspecties, rioolinspecties, projecten, opmerkingen van burgers, beschikbaar budget en spreiding over de gemeente. Tabel 7 toont de werkelijke kosten onderhoud wegen van de laatste 3 jaar.

	a.	b.	c.	d.
2008	3.207.000	547.000	88.000	3.842.000
2009	2.855.000	745.000	71.000	3.671.000
2010	3.397.000	639.000	49.000	4.085.000

Tabel 7. Werkelijke kosten wegen (d.), uitgesplitst in onderhoud (a.), straatvegen (b.) en bestrijding onkruid op verharding (c.).

Het budget voor wegen wordt bij areaaluitbreidingen aangepast via de perspectiefnota door de extra hoeveelheid te vermenigvuldigen met normprijzen per m². De gemeente werkt niet met prognoses. Als het areaal werkelijk is uitgebreid, wordt het budget aangepast. Incidenteel stelt de Raad éénmalig extra budget beschikbaar (2010, wegwerken vorstschade). Tabel 8. toont de begroting voor de komende jaren bij ongewijzigde omstandigheden:

	a.	b.	c.	d.
2011	2.962.000	667.000	51.000	3.680.000
2012	3.035.000	678.000	51.000	3.764.000
2013	3.153.000	670.000	51.000	3.874.000
2014	3.271.000	681.000	51.000	4.003.000
2015	3.389.000	681.000	51.000	4.121.000

Tabel 8. Budget onderhoud wegen (d.), uitgesplitst in onderhoud (a.), straatvegen (b.) en bestrijding onkruid op verharding (c.).

Ontwikkelingen

Voor de komende vier jaar is het belangrijkste doel de kwaliteit van de wegen met het beschikbare budget niet te ver te laten zakken, in het bijzonder voor asfaltwegen. De resultaten van de laatste 4-jarige schouw uit 2008 waren goed, maar de verwachting is dat de resultaten van de schouw in 2012 minder zullen zijn. Voor klinkerwegen is dit minder bezwaarlijk dan voor asfaltwegen. Klinkerwegen

met een lage kwaliteit kunnen eenvoudig weer worden opgepakt terwijl asfaltwegen daarentegen geheel opnieuw moeten worden opgebouwd.

Daarnaast zal het onderwerp duurzaamheid meer aandacht krijgen. Bij de keuze voor materialen wordt gezocht naar duurzame materialen. Ook streeft de gemeente ernaar materialen zo veel mogelijk te hergebruiken. Dit zijn inmiddels standaardbepalingen in gemeentelijke bestekken.

De gemeente is aan het onderzoeken of straatvegen anders kan worden georganiseerd. Kan met vegen op beeld in plaats van vegen op frequentie een kostenbesparing worden gerealiseerd? Hierin wordt meegenomen de bestrijding van onkruid op verharding. Leidt vegen op beeld tot meer onkruid?

Het gebruik van glyfosaat is toegestaan tot 1 juli 2012 maar krijgt waarschijnlijk een verlenging. Het is nog niet uitgesproken hoe de gemeente daarna verder gaat. Alternatieven zijn onder andere borstelen, stomen, branden en kokend water. De kosten en het beeld verschillen maar liggen bij alle methoden hoger dan de huidige wijze met gif. Uitgegaan moet worden van een verzesvoudiging van de kosten (300.000 euro). Hier staat tegenover dat de milieubelasting voor het grondwater door het beëindigen van het gifgebruik stopt. De gemeente heeft plannen de twee vaste ronden per jaar te vervangen door continue onkruidbestrijding op beeld.

3. OPENBARE VERLICHTING

Omschrijving

De gemeente beheert 9.100 lichtmasten. Tabel 9 toont de verdeling.

zeer klein (mast 3 meter, lamp 24 Watt)	229
klein (mast 6 meter, lamp 36 Watt)	7.375
normaal (mast 8 meter, lamp 70 Watt)	1.389
groot (mast 10 meter, lamp 100 Watt)	84
zeer groot (mast 12 meter, lamp 150 Watt)	4

totaal	9.081 stuks

Tabel 9. Type lichtmasten gemeente Kampen (stuks) 2010.

Niet al de masten die de gemeente onderhoudt, zijn ook haar eigendom. De masten langs de Zwolseweg, Grafhorsterweg, Frieseweg en Flevoweg zijn eigendom van de provincie Overijssel. De lichtmasten op de Melm en het Kampereiland zijn in 2007 in eigendom overgedragen aan Kampereiland Vastgoed NV.

Wettelijk kader

Wettelijk is niet vastgelegd voor hoeveel openbare verlichting een gemeente hoort te zorgen. Voor verkeersveiligheid wordt algemeen als uitgangspunt genomen de niet-bindende Nederlandse praktijkrichtlijn (NPR) 13201-1 van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSvV), met als opvolger de richtlijn voor openbare verlichting (ROVL-2011, zomer 2011). Voor sociale veiligheid wordt landelijk veelal als uitgangspunt genomen de niet-bindende richtlijnen uit het Politie Keurmerk Veilig Wonen.

Beleid

De kwaliteit van openbare verlichting is verbonden aan de kwaliteit van wegen: "goed ingericht, schoon en veilig" (programmabegroting). Het onderhoud behoort een basis-niveau te hebben (Raad 26 mei 2005).

De gemeente heeft haar beleid openbare verlichting vastgelegd in het beleidsplan "Zo licht het in de gemeente Kampen" 2004-2013 (College 26 augustus 2003). Het plan behandelt onder andere de vervanging van geel licht door wit licht en de vervanging van lampen volgens groepsremplace (groepsgewijze vervanging van lampen in plaats van steeds de enkele lamp vervangen die defect is).

Beeld

Over de openbare verlichting merkte ingenieursbureau Oranjewoud in 2008 op dat de totaalindruk een basis-niveau was met een hoog-niveau in de centrumlocaties, langs de belangrijke wegen en op de bedrijventerreinen. Een indirecte indicatie voor de kwaliteit van de openbare verlichting is het aantal storingen. Tabel 10 geeft een overzicht.

2007	1.232 stuks
2008	1.322
2009	1.661
2010	1.482

Tabel 10. Aantal storingen openbare verlichting

De verwachting is dat nu de gemeente sinds 2010 voor de vervanging van lampen remplace toepast het aantal storingen afneemt.

Kosten

Tabel 11 toont de werkelijke kosten aan openbare verlichting.

	a.	b.	c.
2006	348.000	341.000	688.000 euro
2007	669.000	190.000	859.000
2008	478.000	226.000	704.000
2009	558.000	358.000	916.000
2010	481.000	161.000	642.000

Tabel 11. Werkelijke kosten openbare verlichting (c), uitgeplitst in onderhoudskosten, vervangingskosten en beheerkosten (a) en elektriciteitskosten (b).

Het onderhoudsbudget wordt aangepast bij uitbreiding van het aantal masten via de perspectiefnota. Dit gebeurt met een normbedrag per nieuwe mast. De budgetverhoging vindt telkens plaats na een daadwerkelijke uitbreiding. Tabel 12 toont het budget voor openbare verlichting in de komende jaren.

2011	1.006.000 euro
2012	1.041.000
2013	1.054.000
2014	1.092.000
2015	1.130.000

Tabel 12. Budget openbare verlichting.

Ontwikkelingen

Aandachtspunten in de komende vier jaar zijn het op peil houden van de onderhoudstoestand van de openbare verlichting en het inspelen op nieuwe landelijke ontwikkelingen. Het vakgebied is ernstig in beweging. Voor de gemeente Kampen was dit aanleiding haar beleidsplan 2004-2013 vervroegd te actualiseren. Aan de orde zullen komen het onderhoud van de masten (stelselmatige remplace), de overgang van conventionele lampen naar andere vormen van verlichting, dimmen, "slimme" verlichting, vermindering van verlichting ("bewust verlichten"), LED-verlichting, CO₂-reductie en andere kleuren licht.

4. CIVIELE KUNSTWERKEN

Omschrijving

Na een inventarisatie in 2005-2011 zijn momenteel in het beheerprogramma 248 civiele kunstwerken opgenomen.

2	grote kunstwerken, de Stadsbrug en de Mandjeswaardbrug
111	bruggen en viaducten
4	tunnels
4	duikers
40	grondkerende constructies
12	steigers
4	stuwen
4	abri's en publicatieborden
9	leuningconstructies en trappen
18	havens
10	vrije ligplaatsen
30	overige civiele kunstwerken

De Stadsbrug en de Mandjeswaardbrug nemen in de lijst een aparte plaats in door hun complexiteit en hun hoge onderhoudskosten.

Beleid

Het streven voor alle civiele kunstwerken is "goed ingericht, schoon en veilig" met kwaliteitsniveau "basis" (Raad 21 augustus 2008). De objecten zijn standaard, functioneel, eenvoudig en degelijk. Er valt wat op aan te merken maar zij zijn voldoende onderhouden.

Beeld

In 2005, aangevuld in latere jaren, liet de gemeente ingenieursbureau Oranjewoud een inventarisatie maken van de onderhoudsstaat van alle kunstwerken met

een planmatig onderhoudsschema. Sindsdien is per jaar bekend welk onderhoud nodig is. Ieder jaar vindt een deelinspectie plaats.

Doordat de lijst een bonte, lange lijst is van uiteenlopende objecten, is moeilijk een samenvatting te geven van de onderhoudsstaat van het geheel. Grofweg voldoen de objecten aan een basis-niveau. Dankzij een inhaalslag (Collegeprogramma 2006-2010) kon achterstallig onderhoud worden weggewerkt.

Kosten

De civiele kunstwerken vallen in de gemeentelijke bedrijfsbegroting onder meerdere posten (overige bruggen, wegen, binnenhavens en waterwegen, recreatieve havens en aanlegsteigers). Het onderhoudswerk vindt cyclisch plaats. Via het fonds civiele kunstwerken (Raad 21 augustus 2008) vindt middeling over de jaren plaats. Tabel 13 toont de budgetten voor civiele kunstwerken in de komende jaren.

	a.	b.	c.	d.
2011	427.000	51.000	827.000	1.305.000
2012	419.000	32.000	1.537.000	1.988.000
2013	419.000	37.000	948.000	1.404.000
2014	419.000	37.000	956.000	1.412.000
2015	419.000	37.000	956.000	1.412.000

Tabel 13. Budget onderhoud civiele kunstwerken (d.), uitgesplitst in Stadsbrug inclusief bediening (a.), Mandjeswaardbrug (b.) en overige civiele kunstwerken (c. = FCL 62105020 + 62105021 + 62210000 + 62210001).

Ontwikkelingen

Om het beperkte budget vindt in de komende vier jaar een versobering van het onderhoud aan civiele kunstwerken plaats.

Grote onderhoudswerkzaamheden die in de planning staan voor de komende jaren betreffen de brug in de Naaldeweg, de kademuren van de Burgel, de Oorgatbrug, de Kalverhekkenbrug en mogelijk de kademuur langs de IJssel. Meer en meer wordt bij vervanging en renovatie van civiele kunstwerken gekozen voor het gebruik van duurzame materialen en constructies.

Voor de Stadsbrug betreffen de belangrijkste onderhoudswerken in de komende vier jaar de vervanging van de hoofdcomputer (PLC, 2011), schilderwerk, waarschijnlijk nieuw asfalt en mogelijk een vervanging van de trekkabels. Voor de Mandjeswaardbrug heeft de gemeente niet meer de hoop het automatische bedieningssysteem met verdere aanpassingen foutloos te krijgen. Per 1 april 2012 gaat zij over op handbediening op afstand (College 1 maart 2011) .

5. WATERKERING EN AFWATERING

Omschrijving

De gemeente heeft de zorg voor een aantal sloten in het buitengebied en een deel van het stedelijk water. Zij baggert, zij ontdoet het water van waterplanten en zij onderhoudt de oeverbeschoeiing. Het gaat om 500 km watergangen en 40 km oeverbeschoeiing exclusief kademuren. De overige watergangen van enige omvang zijn in beheer en onderhoud bij waterschap Groot Salland.

Beleid

De doelstelling "een kwalitatief goed ingerichte, schone en veilige openbare ruimte" geldt ook voor watergangen. De gemeente heeft gekozen haar watergangen eens in de 8 à 10 jaar te baggeren (Baggerplan 2002). Jaarlijks wordt een onderhoudsplan opgesteld. Voor baggeren bestaan geen onderhoudsniveaus. De frequentie bepaalt het beeld.

Beeld

De gemeente heeft geen achterstanden in het baggeronderhoud.

Kosten

Tabel 14 geeft een overzicht van de werkelijke kosten waterkering en afwatering in de laatste jaren. Tabel 15 geeft de budgetten voor de komende jaren.

2007	371.000 euro
2008	478.000
2009	473.000
2010	491.000

Tabel 14. Werkelijke kosten voor waterkeringen en afwatering.

2011	467.000
2012	352.000
2013	352.000
2014	352.000
2015	352.000

Tabel 15. Budget watergangen.

Ontwikkelingen

De belangrijkste ontwikkeling is de overdracht van het stedelijk water aan waterschap Groot Salland. In nieuwe wijken als Onderdijks en Oosterholt-Noord verkrijgt het waterschap bij de aanleg direct het eigendom van de watergangen en daarmee het onderhoud. In de bestaande wijken behoudt de gemeente het eigendom maar heeft zij wel per 1 juni 2011 het onderhoud (baggerwerk) overgedragen aan het waterschap. Het waterschap heeft alleen het natte profiel. De gemeente blijft zelf de zorg houden voor de oevers en eventuele oeverbeschoeiing.

Bij oeverbescherming is de duurzame ontwikkeling daar waar mogelijk de houten beschoeiing te vervangen door natuurlijke oevers. Hierbij hoeven geen materialen meer te worden gebruikt.

6. OPENBAAR GROEN

Omschrijving

De gemeente heeft 267 ha openbaar groen, bestaande uit 68 ha heesters, 79 ha gazons, 120 ha ecobermen en 25.000 bomen. Tabel 16 geeft een uitsplitsing.

bosplantsoen	211.000 m ²	
heesters	264.000	
bodembedekkers	45.000	
botanische rozen	30.000	
bos	122.000	
perkrozen	2.000	
éénjarigen	1.000	
vaste planten	2.000	
		677.000
gazons (28x maaien)		792.000
ecobermen		1.196.000

totaal openbaar groen		2.665.000 m ²
bomen	25.000 stuks	
bloembakken	210 stuks	
banken en tafels	544 stuks	
haag	16.000 meter	

Tabel 16. Hoeveelheden openbaar groen (oktober 2010).

Tot de "ecobermen" (120 ha) rekent de gemeente alle grasvlakten binnen de bebouwde kom die zij niet wekelijks maait (gazons). Buiten de bebouwde kom worden ook de brede bermen van de Zwartendijk (14 ha) gerekend tot de ecobermen.

Beleid

Een kwalitatief goed ingerichte en schone openbare ruimte (programma-begroting). Uit het Groenbeleidsplan 2004: "De gemeente Kampen streeft naar groen dat bijdraagt aan het welzijn van de mensen in zijn woonomgeving, groen dat bijdraagt aan de uitstraling van de centra van de gemeente en groen waarin plaats is voor natuurontwikkeling" (Raad 16 december 2004).

Ambitie

Groen. De gemeente onderscheidt voor haar openbaar groen twee niveaus: hoog en basis (Groenbeleidsplan 2004). Het hoge niveau geldt voor de centrumlocaties. In het Groenbeleidsplan zijn deze locaties met name genoemd. Het zijn de winkelcentra, de parken, de omgeving van kerken en verzorgingstehuizen en enkele losse locaties als de omgeving van het gemeentehuis en van de molen "de Olde Zwarver". Het basis-niveau geldt voor al het overige openbaar groen.

In de praktijk hebben buitenmedewerkers van de gemeente het groen graag iets schoner dan basis ("basis-plus"). Een wijk die schoon is, is gemakkelijker schoon te houden dan een wijk waarin je altijd vuil (achterstand) zit weg te werken.

Hondenpoep. De gemeente heeft specifiek voor hondenpoep geen uitspraak gedaan over het gewenste onderhoudsniveau. In de praktijk hanteert zij dezelfde normen als voor openbaar groen: hoog in de centrumlocaties en basis overal daarbuiten. Omschrijving Kwaliteitscatalogus BOR Kampen (augustus 2003): hoog (schoon) = nauwelijks hondenpoep aanwezig bij scholen, speelplaatsen en speelweiden. Hondenpoep veroorzaakt geen overlast op looplijnen. Incidenteel hondenpoep op overige locaties. Basis (matig schoon) = incidenteel hondenpoep aanwezig en/of overlast door hondenpoep op looplijnen, nabij scholen, speelplaatsen en/of speelweiden. Hondenpoep aanwezig op overige locaties.

Zwerfvuil. Voor zwerfvuil hanteert de gemeente overal een hoog onderhoudsniveau (Raad 26 mei 2005). Zwerfvuil hoog = schoon = een straat die grondig is geveegd. Enkele papiertjes of iets dergelijks kunnen aanwezig zijn maar vallen verder weinig op. Plantvakken zijn ontdaan van zwerfvuil (normen stichting Nederland Schoon, kwaliteitscatalogus BOR Kampen, augustus 2003).

Beeld

Ingenieursbureau Oranjewoud nam bij zijn schouw in 2008 waar dat de gemeente overal in de gemeente het basisniveau in het groen behaalde. Ook onderverdeeld naar bosplantsoen, sierheesters, hagen, bermen, bomen, heesters en gazons kreeg elke onderdeel een basis-niveau. Van de centrumlocaties hadden de begraafplaatsen inderdaad een hoog niveau maar werd het gewenste hoge niveau op de overige centrumlocaties gemiddeld niet gehaald (basis).

Hondenpoep behaalde in de gehele gemeente een hoog niveau (en daarmee feitelijk veelal schoner dan behoefde). Zwerfvuil behaalde alleen op de begraafplaatsen en in het buitengebied een hoog niveau en had daarmee in de rest van de gemeente een te laag beeld.

Tabel 17 geeft het aantal meldingen over de openbare ruimte via het Servicemeldpunt, als indicatie van de beleving van de buitenruimte door de burger.

	2006	2007	2008	2009	2010
onderhoud plantvakken	117	123	123	103	135
onkruidbestrijding	32	20	39	63	49
bomen en struiken	254	348	271	330	453
zwerfvuil	245	266	248	167	145
hondenpoep	59	77	41	46	48

Tabel 17. Aantal meldingen openbaar groen via Servicemeldpunt.

In 2008 liet de gemeente marktonderzoeksbureau ADV Market Research BV uit Den Dolder onderzoek doen naar de waardering van de burgers voor de openbare ruimte. In juni 2008 gaven 529 inwoners hun mening. Enkele cijfers (rapport juli 2008):

onderhoud Stadspark voldoet aan norm hoog	61% mee eens
onderhoud wijken voldoet algemeen aan basis	51% mee eens
onderhoud eigen wijk voldoet aan basis	55% mee eens

snelle reactie op gedane melding	52% mee eens
tevreden over afhandeling melding	43% niet mee eens
groenvoorzieningen in de buurt	59% tevreden
aanwezigheid en staat prullenbakken in buurt	35% niet tevreden
tevreden over beeldkwaliteit groen in buurt	58% mee eens
eigen buurt is schoon	56% mee eens

De gemeente kreeg in dit onderzoek als algemene waardering een 7,1.

Kosten

Voor het openbaar groen bestaat geen meerjarenplanning. Het onderhoud gebeurt in een jaarlijkse cyclus. Op groen wordt niet afgeschreven. In de begroting is alleen budget beschikbaar voor het normale onderhoud van het openbaar groen. Op renovaties en grootschalige omvormingen is het budget niet berekend. Vervanging is af en toe mogelijk binnen de beheersbegroting of wordt meegenomen in projecten. Uitbreiding van budget gaat via areaaluitbreiding bij de perspectiefnota. De extra hoeveelheid te onderhouden openbaar groen wordt vermenigvuldigd met normbedragen.

Tabel 18 toont de werkelijke kosten van het openbaar groen zoals bijeengezet in de bedrijfsbegroting (FCL 6.560.0000).

2006	3.195.000 euro
2007	3.402.000 euro
2008	3.505.000 euro
2009	3.433.000 euro
2010	3.891.000 euro

Tabel 18. Werkelijke kosten openbaar groen.

Wanneer de kosten die niet direct zijn gerelateerd aan het onderhoud (verkoop groen, interne uren beleidsmedewerkers, etc.) worden weggelaten, liggen de kosten van het daadwerkelijke onderhoud van het gemeentelijk openbaar groen

jaarlijks rond de 2.500.0000 euro. Volgens een berekening van ingenieursbureau Oranjewoud in 2010 moet dit bedrag voldoende zijn om het openbaar groen op een basisniveau te onderhouden. Tabel 19. toont de budgetten voor het openbaar groen in de komende jaren.

2011	3.776.000 euro
2012	3.831.000
2013	3.777.000
2014	3.737.000
2015	3.718.000

Tabel 19. Budget openbaar groen.

Ontwikkelingen

Het Groenbeleidsplan 2004 wordt geactualiseerd met de Groenstructuurvisie 2011. De Groenstructuurvisie stelt kaders. Zij helpt daarmee ook het wegvallen van het gebruik van chemische middelen en de bezuinigingen 2011-2104 op te vangen.

Onderwerpen in de komende jaren zijn het kritisch omgaan met de onderhoudsniveaus, omvorming (heestervakken vervangen door gazon), invoering van alternatieve vormen van beheer (burgerparticipatie, adoptie buitenruimte) en afstoten van groen (verkoop).

In het Stadspark krijgt het Eerste Plantsoen (het gedeelte bij de rozenbogen) aandacht. Een ontwerp is in de maak. Met een verplaatsing van het zwembad krijgt het Groene Hart een aangepaste inrichting.

7. SPEELPLAATSEN

Omschrijving

In de gemeente staan 912 speeltoestellen, bijeen op 120 speelplaatsen.

Wettelijk kader

Alle speeltoestellen moeten voldoen aan het Warenbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS). Zij moeten veilig zijn bij normaal gebruik. De beheerder moet er voor zorgen dat het speeltoestel in het gebruik geen gevaar voor de gezondheid oplevert en er geen gevaar voor de veiligheid van personen ontstaat. Daarnaast mag de beheerder alleen een gekeurd speeltoestel in gebruik hebben. Ook moet de beheerder een logboek bijhouden. Daarin moet hij bijhouden welke keuringen er zijn geweest, welk onderhoud is gepleegd en of er ongelukken zijn geweest. De Voedsel- en Warenautoriteit (VWA) ziet toe op naleving van het Warenbesluit Attractie- en Speeltoestellen.

Voor speeltoestellen bestaat een algemene Europese norm (NEN-EN-1176-1). Ook voor ondergronden van speeltoestellen bestaat een norm (NEN-EN-1177). Het WAS verplicht beheerders niet de Europese normen te gebruiken. Wel geeft de wet aan dat voldoen aan de Europese normen een 'vermoeden van veiligheid' geeft. In de praktijk wordt bij inspecties veel met deze normen gewerkt.

Beleid

Ook voor speelplaatsen geldt de grote beleidsregel: een goed ingerichte en schone openbare ruimte.

In haar Speelruimteplan (Raad 7 september 2006) heeft de gemeente normen vastgelegd voor de hoeveelheid en aard van openbare speelterreinen (waar en wat). Het openbaar groen rondom een speelveld heeft het onderhoudsniveau van de wijk (veelal basis, Groenbeleidsplan 2004, Raad 16 december 2004). Eens in de 5 jaar (2011, 2016) wordt bekeken of het aanbod aan speelvoorzieningen nog

past bij de leeftijd en het aantal kinderen in de buurt. Het Speelruimteplan zelf wordt eens in de 10 jaar herzien (voor het eerst in 2016).

Voor het onderhoud van haar speeltoestellen heeft de gemeente geen eigen normen bepaald. Alle toestellen horen veilig te zijn. De inspectiegegevens naar de Europese normen zijn leidend.

Beeld

De gemeente controleert het gehele jaar door alle speeltoestellen. Geconstateerde gebreken worden direct verholpen. Iedere zomer houdt een externe firma een ronde langs alle speeltoestellen. Het onderhoudsniveau is goed. Het betekent echter niet dat de gemeente geen meldingen krijgt over speeltoestellen (tabel 20).

	onderhoud	afval	schade
2006	-	-	57
2007	-	-	45
2008	26	15	37
2009	48	13	54
2010	54	4	33

Tabel 20. Aantal meldingen via het Servicemeldpunt.

Kosten

Het onderhoud en de vervanging van bestaande speeltoestellen komt uit de beheersbegroting.

De aanleg van nieuwe speelplaatsen wordt betaald uit de aanlegkosten van de nieuwe wijk. Het budget voor het onderhoud van deze nieuwe speelplaatsen wordt beschikbaar gesteld via de perspectiefnota (areaaluitbreiding) op basis van de aanlegkosten van de speelplaats, uitgaande van een afschrijving van 20 jaar. Aanleg van nieuwe speelplaatsen in bestaande wijken komt zelden voor.

Sinds de vaststelling van het Speelruimteplan in 2006 (Raad 7 september 2006) is het onderhoud meer gestructureerd. In de laatste jaren is extra geld beschikbaar gesteld voor het wegwerken van achterstanden en renovatie van speelplaatsen maar sinds 2010 wordt daarentegen ook op speelplaatsen bezuinigd. Tabel 21 toont de budgetten voor speelplaatsen in de komende jaren.

2011	536.000 euro
2012	517.000
2013	544.000
2014	571.000
2015	598.000

Tabel 21. Budget speelplaatsen.

Ontwikkelingen

De belangrijkste ontwikkeling in de komende jaren is de financiële bezuiniging op speeltoestellen. Op veiligheid zal niet worden bespaard en speelvoorzieningen in oudere wijken worden ontzien (amendement Raad 11 november 2010).

Op het beleidsterrein speelplaatsen zijn drie thema's actueel. Het eerste thema is de toegankelijkheid van speelplaatsen voor gehandicapten. Hier is nu meer aandacht voor. Door aanpassingen van de ondergronden (kunstgras of rubberen tegels) kunnen ook kinderen met een handicap gebruik maken van de speeltoestellen. Een tweede thema is 'natuurlijk spelen'. Er zijn ideeën 1 of 2 natuurlijke speelplaatsen aan te leggen. Het zijn speelplaatsen met speeltoestellen van natuurlijke materialen als hout maar ook speelplaatsen met ruigte (water, bosjes, klimbomen en zand). Tenslotte is materiaalkeuze en uitstraling meer en meer een thema.

8. RIOLERING

Omschrijving

Enkele kengetallen van de gemeente Kampen:

- 255.000 meter vrijerval riolering
- 5.000 meter drainage
- 32 hoofdrioolgemalen en 600 drukrioolgemalen
- 11 randvoorzieningen (BBB/BBR)
- 22.000 huis- en bedrijfsaansluitingen
- 174.000 meter persleiding (drukriolering)
- 21.000 meter persleiding (hoofdgemalen)
- 19.000 straatkolken

Wettelijk kader

De gemeente heeft drie zorgplichten:

1. inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater (Wet milieubeheer);
2. doelmatig inzamelen en verwerken van overtollig afvloeiend hemelwater (Waterwet);
3. nemen van maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gebonden bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken (Waterwet).

De zorg voor de inzameling en het transport van afvalwater kan met een vuilwaterriool maar mag ook met andere systemen als die, volgens een gemeentelijk rioleringsplan, eenzelfde bescherming van het milieu geven.

Voor de verwerking van regenwater is de terreineigenaar zelf verantwoordelijk. De gemeente heeft een inzamelplicht als verwerking op eigen terrein van de eigenaar in redelijkheid niet kan worden gevraagd. De beleidsvraag is wat de gemeente van de particuliere eigenaren verlangt en welke voorzieningen zij zelf treft. Vervolgens moet de gemeente bepalen hoe zij het ingezamelde hemelwater verwerkt, bijvoorbeeld al dan niet gescheiden van afvalwater.

Tenslotte heeft de gemeente de zorg voor de structurele nadelige gevolgen van grondwater. Deze zorgplicht voor grondwater is nieuw. De gemeente dient in de openbare ruimte maatregelen te treffen die structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand zoveel mogelijk beperken. Op particulier terrein dient de eigenaar verantwoord om te gaan met grondwater. Hij is zelf verantwoordelijk voor de waterdichtheid en de waterafvoer en voor de staat van het gebouw en terrein. Pas indien dit redelijkerwijs niet van hem kan worden gevegd, heeft de gemeente hier een taak. Indien de eigenaar het grondwaterprobleem niet zelf kan oplossen, kan de gemeente proberen de eigenaar een oplossing te bieden.

Beleid

De gemeente streeft een adequate ondergrondse infrastructuur na (productenraming). Het rioleringsbeleid van de gemeente Kampen is vastgelegd in haar Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP, Raad 21 juli 2011). Het plan bevat alle relevante zaken voor verbetering en onderhoud van de riolering met de bijbehorende kosten en de gevolgen voor het rioolrecht. Het wordt vastgesteld door de Raad. Vooraf is er overleg met het waterschap en het ministerie van VROM. Het VGRP heeft een looptijd van 5 jaar (2011-2015).

Voor het inzamelen van hemelwater heeft de gemeente gekozen duurzaam om te gaan met schoon hemelwater en het hemelwater te scheiden van het afvalwater. Zij hanteert het principe "vasthouden – bergen - afvoeren".

Beeld

De gemeente inspecteert elk jaar ongeveer 10% van haar riolering (ongeveer 25 km). In de laatste jaren heeft zij veel laten inspecteren en is zij op schema gekomen. Alles wat zij tegenkomt dat slecht is, wordt aangepakt. In 2011-2015 zal ongeveer 2 km riool per jaar worden vervangen. Op een totale lengte van 255 km kan worden gesteld dat de gemeente haar riolering op orde heeft.

Kosten

Tabel 22 toont een overzicht van de werkelijke kosten riolering.

2006	5.049.000
2007	2.886.000
2008	2.766.000
2009	3.509.000
2010	3.417.000

tabel 22. Overzicht werkelijke kosten riolering.

De kosten volgen uit het meerjarig onderhouds- en onderzoeksprogramma, vastgelegd in het VGRP. De kosten worden omgeslagen via de rioolheffing. Bij uitbreiding van het rioolstelsel vindt tussentijds uitbreiding van het budget plaats via de perspectiefnota op basis van landelijke normen per eenheid. Tabel 23 geeft de budgetten voor riolering in de komende jaren.

2011	3.380.000
2012	3.254.000
2013	3.392.000
2014	3.645.000
2015	3.801.000

Tabel 23. Budget riolering

Ontwikkelingen

Ontwikkelen op het gebied van riolering zijn een nieuwe wijksgewijze opzet van de rioolinspecties, de wens van het waterschap de zorg voor riolering over te nemen van gemeenten en de steeds verdergaande afkoppeling van regenwater in bestaande wijken en de aanleg van alternatieve rioleringssystemen in nieuwe

wijken. Een voorbeeld van dat laatste is de opvang van regenwater in wadi's, onder andere in de wijk Onderdijs in Kampen. Regenwater buiten het riool houden met zo mogelijk opvang in de wijk zelf, is een oplossing voor een toekomst met naar verwachting steeds meer zware buien. Het ontlast de waterzuivering, het voorkomt overstorten van het riool bij zware buien en houdt zo mogelijk gebiedseigen water in het gebied.

9. GEBOUWEN

Omschrijving

De gemeente Kampen bezit een 120 tal gebouwen. Een deel is voor de eigen huisvesting en dienstverlening en een deel voor gebruik door derden:

- 20 huurwoningen
- 26 kantoren, werkplaatsen en onderkomens voor huisvesting eigen personeel
- 18 monumentale gebouwen, torens, poorten, molens en dergelijke
- 2 onderwijsgebouwen
- 16 sportcomplexen waaronder 3 sporthallen, 2 zwembaden en 4 gymzalen.
- 30 gebouwen in gebruik door derden waaronder wijkgebouwen, bejaardensoos en verenigingsgebouwen
- 8 woonwagenlocaties.

Beleid

Het beleid voor het beheer van de gebouwen is vastgelegd in de Gebouwennota 2004 (Raad 2 februari 2006). De gemeente onderscheidt drie onderhoudsniveaus: hoog (gemeentehuis, monumenten), gemiddeld (sportgebouwen, gebouwen die de gemeente aan derden verhuurt en overige gemeentelijke gebouwen) en minimaal (woningen en gebouwen die de gemeente te zijner tijd zal afstoten).

Het technisch onderhoud is opgenomen in een meerjarig beheerplan. De gemeente streeft naar een planmatig onderhoud van haar gebouwen op basis van een uitvoeringscyclus.

Duurzaamheid is in het technisch onderhoud een bewust onderwerp. Bij de materiaalkeuze wordt voorkeur gegeven aan materialen die het milieu het minste belasten. Daarnaast wordt steeds beoordeeld of het onderhoud kan worden gecombineerd met energie-technische verbeteringen als aanvullende isolatie, plaatsen van isolatieglas en cv-ketels vervangen door hoogrendementsketels.

Uitvoering

De gemeente laat alle onderhoudswerken aan de gebouwen door derden uitvoeren. Voor het uitvoeren van het preventief onderhoud (klachten-, calamiteiten en onderhoud installaties) zijn meerjarige contracten afgesloten. Het groot onderhoud (voornamelijk schilder- en dakdekkerwerkzaamheden) wordt jaarlijks aanbesteed onder meerdere bedrijven.

Projecten

Naast het planmatig onderhoud worden jaarlijks diverse restauratie- en renovatie werkzaamheden uitgevoerd, dit wordt projectmatig aangepakt. Restauratie- en renovatie zijn vaak ingewikkelde werkzaamheden waarvoor specifieke kennis en arbeid ingehuurd moeten worden. Restauratie- en renovatie werkzaamheden kunnen zowel planmatig als ad hoe ontstaan.

Planmatig onderhoud van gebouwen is meestal op basis van een levensduurcyclus van 50 jaar. Ad hoe komt voor als tijdens een inspectie grote gebreken aan het licht komen die op korte termijn moeten worden hersteld. Deze werkzaamheden worden met een extern adviesbureau voorbereid, aanbesteed en uitgevoerd. Voorbeelden uit 2010 waren onder andere restauratie Nieuwe Toren, restauratie toren in IJsselmuiden en vervanging steunbalken in de Geerstraat.

Kosten

Volgens de onderhoudsmeerjarenplanning is structureel 1.050.000 euro nodig voor het planmatig beheren van de gebouwen op het door de gemeente vastgesteld onderhoudsniveau. De laatste jaren is het budget hierop aangepast. Het beschikbare budget voor het beheer van de gemeentelijke gebouwen bedroeg in 2010 980.000 euro. In de meerjarenperspectiefnota is in 2013 nog een bedrag opgenomen om tot het noodzakelijke budget van 1.050.000 euro te komen.

Ontwikkelingen

Een aantal gebouwen heeft geen bestemming meer voor de gemeentelijke dienstverlening. De gemeente heeft een verkoopbeleid waarin staat aangegeven

dat deze panden worden afgestoten. Veel van deze gebouwen zitten in projecten van projectontwikkelaars. Door de stagnatie in de projectontwikkeling staan deze panden leeg en worden zij tijdelijk beheerd door anti-kraak instellingen.

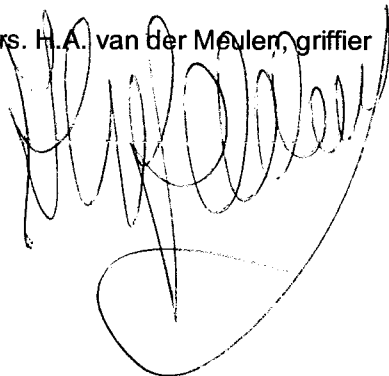
Doordat er geen zicht op het ontwikkelen van deze plannen is, worden betreffende gebouwen niet adequaat onderhouden en ontstaan er op termijn gebreken. Hierdoor is de technische staat dermate aan het afnemen dat de veiligheid rond de gebouwen in gevaar komt.

De huidige ontwikkeling is dat voor sloop bestemde gebouwen door veranderde denkwijze behouden blijven. De kosten om deze gebouwen in stand te houden zijn niet begroot. Het gevolg is dat door uitblijven van beslissingen deze gebouwen verloederen en problemen geven voor de omgeving.

Het is aan te bevelen deze gebouwen sneller over te dragen aan de projectontwikkelaars zodat deze door de kosten van het beheer van deze gebouwen zelf meer druk op de ontwikkeling van de plannen zetten.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 29 september 2011

drs. H.A. van der Meulen, griffier

drs. mr. B. Koelewijn, voorzitter

